

**Posudek oponenta disertační práce Mgr. Anny Křivánkové
Obraz ženy v japonské populární kultuře 2. poloviny 20. století**

Anna Křivánková se ve své disertační práci pokusila ukázat, jakým způsobem byla ve druhé polovině 20. století zobrazována žena v japonské populární kultuře. V rámci populární kultury se věnuje převážně japonskému komiksu, ke kterému nepřistupuje jako literární teoretik, či lingvista, nýbrž na něj nahlíží jako historik a sociolog. Tento přístup se jeví jako vhodný nejen proto, že práci předkládá v rámci studia oboru Dějiny a kultura zemí Asie a Afriky, ale i proto, že ji zajímá žena jako fenomén v rámci historického a společenského narativu.

Práce je dobře strukturovaná. Na jedné straně autorka postupuje tematicky, sleduje různé problematické aspekty spojené se společenským postavením žen, na druhé straně zvolené téma posuzuje vždy v chronologickém sledu. Vytváří tak kompaktní obraz pro celé 20. století s přesahem i do starších období, do období Tokugawa a do první poloviny období Meidži. Značnou část práce věnuje vzniku a vývoji ideálu „dobré ženy a moudré matky“ (*rjósai kenbo*), který měl zásadní vliv na utváření pozdějších genderových stereotypů, s nimiž operuje v případových studiích. Oceňuji, že dokázala odhalit tento ideál ve skryté podobě i v poválečném období, v konceptu „ženy v domácnosti“ (*sengjó šufu*), nejčastějším údělu japonské ženy druhé poloviny 20. století. Rovněž je přínosné, jakým způsobem pojednává o vztahu japonské společnosti k homosexuálním ženám. V této problematice se velmi dobře orientuje a příslušná kapitola je skvělým vyvrcholením celé práce.

Jednotlivé kapitoly jsou doplněny případovými studii ze světa japonského komiksu (japonské mangy), které Anna Křivánková podrobuje sémiotické analýze. Na jedné straně ukazuje případy, které zkoumané genderové stereotypy potvrzují, na druhé straně uvádí i příklady komiksů, které tyto stereotypy pokřívají, ba přímo dekonstruuji. Z toho plyne i logický závěr, že manga (nebo obecně populární kultura) může být použita jako nástroj genderové stereotypizace, a zároveň i jako prostředek působící víceméně subversivně. Každé analýze předchází dílčí výzkumné otázky, které potom důsledně zodpovídá a na konci každé sekce shrnuje do jasného dílčího závěru. Při samotné analýze si všímá motivů na konotativní i denotativní úrovni v rámci obrazové i textové složky vybraných ukázek. Přistupuje tedy k japonskému komiksu komplexně, vždy ve vztahu k problematice genderových stereotypů. Anna Křivánková prokazuje mimořádnou znalost obou znakových systémů japonské mangy. Znaky, které jsou pro českého čtenáře nesrozumitelné, pokaždé pečlivě vysvětluje, buď v samotném textu nebo v poznámkách pod čarou. Ostatně rozsah poznámkového aparátu si zaslouží obdiv. Je erudovaný a naprosto vyčerpávající.

Práce je zdařilá i po stránce metodologické. Kromě zmíněné sémiotické analýzy využívá posledních poznatků na poli genderových studií, nejen obecných, ale i japonských a Japonska se týkajících. Použitá primární i sekundární literatura je adekvátní zkoumanému tématu. Oceňuji, že je v hojné míře zastoupena i nejnovější literatura v japonštině, kterou tak pomocí citací zpřístupnila zájemcům z řad odborníků neznalých japonského jazyka. Práce je až na drobné výjimky vynikající i po stránce jazykové a stylistické. Je napsána kultivovaným jazykem.

S ohledem na výjimečnost tématu i způsobu zpracování by bylo vhodné práci jako celek či vybrané části publikovat. Po stránce formální i obsahové práce zcela jednoznačně splňuje nároky na práci disertační, proto ji velice rád **doporučuji k obhajobě**.

V Praze 6. září 2016

Mgr. Martin Tírala, Ph.D.
ÚDLV, FF UK v Praze